

‘देवाः’, ‘एतां’ प्रजापतिदेवतां, ‘पशुं भूतं’ अश्वरूपेण निष्पन्नं, यज्ञार्थं ‘आलभन्त’, इति यत् तत् ‘एतद्वै’ वक्ष्यमाणं मेवेति मन्तव्यं । तदेतत् स्पष्टीक्रियते, ‘यज्ञमेव’ यज्ञालभन्त इति तस्यार्थः । एवं सति प्रजापत्यात्मना ‘यज्ञेन’, अश्वमेधाख्यं ‘यज्ञं’, ‘अयजन्त’, तच्च यज्ञं ‘कामप्रं’ सर्वेषां कामानां प्रातारं पूरयितारं, ‘अकुर्वन्त’, ततः ‘ते’ कर्त्तारः, ‘अमृतत्वं’, कामयित्वा तत् ‘अमृतत्वमगच्छन्’ ॥

(८) क्रत्वनुष्ठानं प्रशंसति । “योऽश्वमेधेन यजते । देवानामेवायनेनैति । प्राजापत्येनैव यज्ञेन यजते कामप्रेण । अपुनर्मरमेवगच्छति” इति । अश्वमेधयाजी ‘देवानामेव’, योग्येन मार्गेण गच्छति । किञ्च प्रजापतिसम्बन्धिनैव कामपूरकेण ‘यज्ञेन’, अयं ‘यजते’ । तेनायं पुनर्मरणरहितं प्राजापत्यमेव पदं प्राप्नोति ॥

(९) ऋषभं पशुं विधत्ते । “एतस्य वै रूपेण पुरस्तात् प्राजापत्यमृषभं तूपरं बज्ररूपमालभते । सर्वेभ्यः कामेभ्यः । सर्वस्याप्त्यै । सर्वस्य जित्यै” इति । सर्वकामसिद्ध्यर्थं ‘पुरस्तात्’ अश्वमेधावारम् एव, साङ्गहणीसज्ज्ञान्योरनन्तरं वैशाखां पौर्णमास्यां कञ्चित् ‘ऋषभं’, आलभेत । कीदृशं, ‘एतस्य’ एव प्रजापतेः, स्वरूपेणोपलक्षितत्वात् ‘प्राजापत्यं’, ‘तूपरं’ शृङ्गहीनं, ‘बज्ररूपं’ नानावर्णं, सोऽयमृषभालम्भः ‘सर्वस्य’, कामस्य ‘प्राप्त्यै’, ‘सर्वस्य’, वशीकरणाय च सम्पद्यते ॥

(१०) यागवेदने प्रशंसति । “सर्वमेव तेनाप्नोति । सर्वं